

УДК 346.34(477)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4300610>

I.B. СУХОСТАВЕЦЬ¹,

директор ТОВ "Юридична консалтингова компанія "ІНСТАНТО",

кандидат юридичних наук, м. Київ, Україна;

e-mail: suhostavetz2016@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6504-6005>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ БУДІВНИЦТВА ЗА ДОГОВОРАМИ ПІДРЯДУ: МІЖНАРОДНІ НОРМИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

I.V. SUKHOSTAVETS,

Head, LLC "Law consulting "INSTANTO",

Ph.D. in Law, Kyiv, Ukraine; suhostavetz2016@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6504-6005>

LEGAL AND REGULATORY FRAMEWORK OF QUALITY MANAGEMENT IN CONSTRUCTION: INTERNATIONAL NORMS AND UKRAINIAN REALITIES

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Подальший ефективний розвиток будівельної галузі України та залучення інвестицій у цю сферу більшість фахівців пов'язують сьогодні із впровадженням міжнародних стандартів будівництва FIDIC та залучення інженера-консультанта FIDIC, що тягне за собою необхідність аналізу відповідності прав та обов'язків інженера-консультанта за українським законодавством світовим стандартам, втіленим у типових формах контрактів міжнародних стандартів, розроблених Міжнародною федерацією інженерів-консультантів (FIDIC). **Метою роботи** обґрунтування пропозицій щодо досягнення відповідності прав і обов'язків інженера-консультанта в Україні світовим стандартам (зокрема FIDIC); впровадження професійного інженерного нагляду в Україні; обґрунтування напрямів створення дієвої системи управління якістю у будівництві з урахуванням вимог міжнародних стандартів. **Методи.** Для вирішення задач дослідження використані такі методи наукового пізнання: історико-правовий – під час дослідження історії становлення та розвитку міжнародних стандартів будівництва; порівняльно-правовий – у ході порівняльного аналізу підходів до ролі інженера-консультанта у системі контролю якості за українським законодавством та інженера-консультанта FIDIC у системі управління якістю за міжнародними нормами; формально-логічний – під час аналізу норм діючого законодавства, яке встановлює правовий статус інженера-консультанта; діалектичний метод та метод моделювання – для обґрунтування пропозицій щодо врахування ключових підходів найкращої світової практики в сфері регулювання відносин між учасниками інвестиційно-будівельної діяльності. **Результат.** Встановлено, що незважаючи на певні законодавчі ініціативи, у діючому законодавстві України не повністю враховані ключові підходи найкращої світової практики в сфері регулювання відносин між учасниками інвестиційно-будівельної діяльності, зокрема FIDIC. **Висновки.** Обґрунтовано необхідність розширення можливості використання міжнародно визнаних типових форм договорів (зокрема, контрактів FIDIC) для реалізації проєктів, що фінансуються за публічні кошти, шляхом внесення відповідних змін до Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668. Запропоновано привести у Законі України "Про публічні закупівлі" процедури закупівлі робіт та послуг, які містять ознаки інтелектуальної діяльності, у відповідність до положень Директиви Європейського Союзу № 2014/24/ЄС від 26.02.2014 року про державні/публічні закупівлі. Аргументована доцільність уточнення статусу інженера-консультанта під час будівництва з використанням контрактів FIDIC в Україні та впровадження міжнародного стандарту ISO 9001:2015, який встановлює критерії системи управління якістю.

Ключові слова: інвестиційно-будівельна діяльність; інженер-консультант; інжиніринг; контракти FIDIC; якість; закупівлі; період повідомлення про дефекти

¹ Авторка є членкінею національного реєстру міжнародних експертів Асоціації інженерів-консультантів України – ФІДІК.

***

Problem statement. Further effective development of the construction industry in Ukraine and attracting investments in this field are associated by most experts nowadays with the implementation of international construction standards FIDIC and the involvement of FIDIC consulting engineer, which entails the need to analyze the compliance of the rights and responsibilities of consulting engineer under Ukrainian law to world standards embodied in standard forms of international standards developed by the International Federation of Consulting Engineers (FIDIC). **The purpose** of the work is to substantiate proposals to achieve compliance of the rights and responsibilities of consulting engineer in Ukraine to international standards (including FIDIC); introduction of professional engineering supervision in Ukraine; substantiation of directions of creation of an effective system of quality management in construction taking into account requirements of the international standards. **Methods.** To solve the problems of research, the following scientific methods were used: historical and legal – during the study of the history of formation and development of international building standards; comparative and legal- in the course of comparative analysis of approaches to the role of FIDIC consulting engineer in the system of quality control under Ukrainian law and consulting engineer in the system of quality management under international standards; formal and logical – during the analysis of the current legislation, which establishes the legal status of a consulting engineer; dialectical and modeling – to substantiate proposals to take into account key approaches to world best practice in the field of regulation of relations between participants in investment and construction activities. **Result.** It is established that despite certain legislative initiatives, the current legislation of Ukraine does not fully take into account the key approaches of the best world practice in the field of regulation of relations between participants in investment and construction activities, in particular FIDIC. **Conclusions.** It is substantiated the necessity to expand the possibility of using internationally recognized standards forms of contracts (in particular, FIDIC contracts) for the implementation of publicly funded projects by making appropriate changes to the General Conditions for concluding and executing construction contracts, approved by the Cabinet of Ministry of Ukraine from 01.08.2005 No. 668. It is proposed to introduce the Ukrainian Law "On Public Procurement" for works and services contracts that contain signs of intellectual activity, in accordance with the provisions of Directive 2014/24/EU on public procurement. The expediency of clarifying the status of a consulting engineer within construction using FIDIC contracts in Ukraine is reasoned as well as the implementation of the international standard ISO 9001:2015, which establishes the criteria of the quality management system.

Key words: investment and construction activities; consulting engineer; engineering; contracts FIDIC; quality; procurement; defects notification period

Постановка проблеми

Згідно даних підготовленого Кабінетом Міністрів України Аудиту української економіки, за останні 25 років Україна демонструвала відносно нижчі темпи економічного зростання порівняно з країнами Центральної Європи. Навіть попри значний приріст ВВП у період з 2000 до 2007 року, середній темп зростання економіки з 1996 до 2019 року в Україні був нижчий на 2,8 відсоткові пункти, ніж в європейських сусідів із соціалістичним минулим [1]. За цей же період частка будівельної галузі в економіці (ВВП) знизилась майже втричі, і становить зараз лише 2,2 %, тоді як у Європейському Союзі будівництво складає близько 6–8 % [2]. Наочним показником стану речей у цій сфері може служити той факт, що за даними 2017 р. в Україні 95 % доріг перебувало у стані, який не відповідає нормам [3].

Більш прикорм є те, що будівельна галузь не тільки виробляє будівельну продукцію, але й забезпечує замовленнями значну кількість інших галузей економіки, до яких належать видобування корисних копалин, металургія та металлообробка, енергетика, виробництво будівельних матеріалів тощо. Таким чином, важливість її

успішного функціонування та розвитку посилюється з огляду на вплив будівельної галузі на цілісну систему взаємопов'язаних ринків.

Питанню вдосконалення правового регулювання будівельної діяльності в контексті можливості щодо використання підходів та проформ типових контрактів Міжнародної федерації інженерів-консультантів (FIDIC) присвячені роботи низки науковців. Так, А. Гриненко аналізує сучасний стан контролю процесів та якості дорожньо-будівельних робіт і доходить висновку про необхідність задля позитивних зрушень у цій сфері трансформувати до українських реалій/законодавства такі успішні рішення, як FIDIC, та, безпосередньо, – незалежних інженерів-консультантів, акредитованих міжнародним об'єднанням FIDIC [4]; О.В. Лилов – визначення можливого місця та ролі інженера-консультанта в будівельній практиці України при застосуванні різних організаційних форм управління будівництвом [5]; Т.А. Коляда та Н.О. Гвоздева – стан впровадження контрактів FIDIC в Україні та аналіз проблем, що перешкоджають їх використанню, у тому числі питання контролю якості дорожніх робіт незалежним інженером-консуль-

тантом [6]; І.В. Хараїм узагальнює та систематизує теоретичні і методологічні аспекти публічного управління інжиніринговою діяльністю в будівництві [7]. Однак, вищенаведені питання не розглядалися в комплексі саме з точки зору проблематики відсутності в Україні системи управління якістю на всіх етапах будівництва відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Щодо іноземних вчених, то, наприклад, Лукас Клее (Klee, 2018) досліджує правові та управлінські аспекти міжнародних будівельних проєктів та використання стандартних форм FIDIC у різних правових системах, практичне застосування принципів міжнародного права будівельних договорів та управління будівельними контрактами [8]; Йегер Аксель-Фолькмар та Гоц-Себастьян Хоук (Axel-Volkmar and Hök, 2010) у своєму дослідженні акцентують увагу на особливості застосування проформ контрактів FIDIC (особливо їх положень, які гуртуються на нормах загального права) у країнах континентальної системи права [9]; Мохамед-Асем У. Абдул-Малак та Фарах Эль Масри (Abdul-Malak and El Masri, 2016) здійснюють глибокий аналіз розуміння завдань та ролей інженера при адмініструванні будівельних контрактів [10]; Джаялат (Jayalath, 2012) аналізує функції інженера за контактами FIDIC та обґрунтовує його участь у процесі будівництва, у тому числі, як незалежної особи, "аудитора якості" [11]. Однак, треба враховувати, що в Україні існує певна специфіка щодо впровадження контрактів FIDIC, узгодження їх з нормами діючого законодавства та усталеною практикою.

Виходячи з цього, подальший розвиток законодавства пов'язується з теоретичним осмисленням підходів до розширення можливості використання в Україні міжнародно визнаних типових форм договорів (зокрема, контрактів FIDIC); забезпечення професійного статусу інженера-консультанта в межах будівництва з використанням контрактів FIDIC; впровадження міжнародних стандартів у процедури закупівлі робіт та послуг, які містять ознаки інтелектуальної діяльності, та системи управління якістю на всіх етапах життєвого циклу об'єкту будівництва. Тому метою статті є обґрунтування пропозицій щодо досягнення відповідності прав і обов'язків інженерів-консультантів в Україні, їх ролі у системі управління якістю будівельних робіт світовим стандартам (зокрема FIDIC); впровадження відбору на основі якості для закупівель інжинірингових послуг, у тому числі технічного нагляду; обґрунтування напрямів ство-

рення дієвої системи управління якістю у будівництві з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Її новизна полягає у авторському обґрунтуванні доцільності впровадження комплексного підходу до підвищення рівня якості будівництва шляхом забезпечення професійного статусу інженера-консультанта в межах будівництва з використанням контрактів FIDIC; впровадження професійного інженерного нагляду в Україні та заміни системи контролю якості на систему управління якістю, як необхідних умов сталого будівництва.

Завданнями статті є визначення шляхів використання в Україні типових форм контрактів FIDIC, вдосконалення правового статусу інженера-консультанта в межах будівництва з використанням контрактів FIDIC; перехід до якісно орієнтованого процесу відбору під час процедур закупівель, запровадження системи управління якістю на всіх етапах життєвого циклу об'єкту будівництва.

Законодавчі ініціативи України щодо розвитку будівельної галузі та правового регулювання відносин у сфері дорожнього будівництва

Безсумнівно позитивною є та увага, яка останні роки приділяється розвитку будівельної галузі та правовому регулюванню відносин у цій сфері з боку керівництва країни та уряду. Особливо слід відзначити національний проєкт "Велике будівництво", з яким пов'язані також певні законодавчі ініціативи, нормативне та методичне забезпечення.

Зокрема, Указом Президента України "Про деякі заходи щодо створення умов для розвитку та підвищення якості автомобільних доріг" від 19.07.2019 року № 529/2019 [12] передбачено низку заходів, спрямованих на створення безпечних та комфортних умов для учасників дорожнього руху, розвиток мережі якісних доріг, формування сприятливих умов для бізнесу. Одним із них є встановлення обов'язку для замовників будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг залучати на конкурсних засадах незалежного інженера-консультанта у сфері дорожнього будівництва (FIDIC) на етапах закупівель, виконання робіт, гарантійного обслуговування.

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва" від 17.10.2019 року № 199-IX [13] ви-

значено правовий статус інженера-консультанта. Крім того, статтю 11 Закону України "Про архітектурну діяльність" доповнено частиною шостою, яка передбачає, що "обов'язок здійснення технічного нагляду може бути покладений замовником на спеціалізовану організацію чи спеціаліста з технічного нагляду або на інженера-консультанта, з визначенням у договорі підряду їхніх повноважень. Примірні форми договорів про здійснення технічного нагляду та про надання інженерно-консультаційних послуг у будівництві затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури".

В межах реалізації вищевказаних законодавчих новацій Укравтодор з метою розвитку ринку надання послуг із незалежного технічного нагляду за будівництвом і ремонтом автомобільних доріг вжив заходів щодо відокремлення технічного нагляду від служби замовника у дорожній галузі. Раніше, як відомо, роботи з технічного нагляду виконували інженери служби технічного нагляду замовника будівництва та спостерігалась значна кількість зловживань у частині завищення обсягів робіт, неналежного контролю якості тощо. Розробляються відповідні методики, у тому числі щодо особливостей закупівлі інжинірингових послуг.

Задля посилення контролю за якістю та обсягами робіт, за дотриманням проєктних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил Укравтодор почав залучати сторонні компанії, які повинні були здійснювати вищевказаний контроль протягом усього періоду виконання робіт.

Також було ініційовано законопроект "Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за правопорушення у сфері містобудування" від 24.07.2020 р. [14], яким посилюють особисту адміністративну та кримінальну відповідальність фахівців у сфері архітектурної діяльності, зокрема, інженерів технічного нагляду.

Але, незважаючи на такі суттєві та, нібито, інноваційні зрушення постає питання – чи дійсно вказані законодавчі ініціативи, які спрямовані на покращення здійснення нагляду за виконанням робіт, врахували міжнародний та європейський досвід у частині якісного будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг? Чи покращиться якість лише через залучення незалежних інжинірингових компаній та посилення особистої відповідальності фахівців, які працю-

ють на ринку інжинірингових послуг? Імплементация яких міжнародних практик та які зміни законодавства України сприятимуть розвитку якісних доріг?

Правовий статус інженера-консультанта за українським законодавством та контрактом FIDIC: ключові невідповідності

На сьогодні серед фахівців будівельної галузі досі тривають дискусії, хто такі інженери-консультанти FIDIC? І чому саме на FIDIC зроблено акцент у вищевказаному правовому акті? Ґрунтуючись на міжнародному та європейському досвіді, можна зробити висновок, що вимога обов'язкового залучення інженера-консультанта FIDIC у сфері дорожнього будівництва базувалась на позитивному досвіді реалізації проєктів, що фінансуються МФО, оскільки ключовою фігурою у цих проєктах протягом усього періоду виконання будівельних робіт є саме інженер-консультант.

Разом із тим, в результаті подальших законодавчих та урядових ініціатив, ініційованих та реалізованих на виконання президентського указу, не враховано ключових підходів FIDIC.

FIDIC – це Міжнародна федерація інженерів-консультантів, яка розробила глобальні типові контракти для реалізації будівельних проєктів. Інженер-консультант FIDIC – професійна компанія, що має штат кваліфікований інженерів та інших професіоналів, що володіють достатньою компетенцією для виконання покладених на них обов'язків, яка надає професійні послуги з урахуванням умов, визначених у контрактах міжнародної федерації інженерів-консультантів.

З огляду на викладене, не є інженером-консультантом FIDIC інженер-консультант, визначений у статті 1 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" [15], у зв'язку з тим, що останній надає послуги з урахуванням умов, визначених у договорі підряду на капітальне будівництво, типова форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668 [16].

Контракти FIDIC – це не нормативні акти, прийняті законодавчим органом, а лише рекомендовані документи, правила поведінки, набір інструментів, розроблені міжнародною федерацією, для врегулювання відносин у будівельній галузі. Але які у багатьох країнах світу є обов'язковими для реалізації масштабних, технологічно складних, дороговартісних, триваючих об'єктів будівництва, які потребують більш високого рівня управління, а ризики мають більш високу ціну [17].

Вказані глобальні типові контракти пройшли значну світову практику під час їх використання та доказали свою здатність регулювати відносини між учасниками будівельної діяльності. І, незважаючи на те, що юрисдикції багатьох держав мають свій власний правовий ландшафт, який впливає на застосування контрактів FIDIC у будівництві, враховуючи різні підходи щодо юридичного врегулювання у загальному та континентальному праві [18], контракти FIDIC найчастіше використовуються, а тому вважаються найкращою світовою практикою у сфері будівництва.

Будівництво саме за контрактами FIDIC забезпечить правове поле для роботи інженерів-консультантів FIDIC та сприятиме підвищенню якості будівництва.

У чому полягає привабливість будівництва за вищевказаними контрактами? Приведемо декілька моментів на прикладі контракту на виконання будівельних робіт на умовах міжнародного договору підряду у сфері будівництва за проектом замовника, 1999 р. (далі – контракт FIDIC) [19], в порівнянні з договором підряду на капітальне будівництво (далі – договір підряду) відповідно до законодавства України.

У контракті FIDIC приділено надзвичайно важливу роль інженеру, його незалежному статусу, через якого впроваджено професійний інженерний нагляд. Основним обов'язком замовника є призначення інженера, який виконує обов'язки, передбачені контрактом.

Нагадаємо, інженер за контрактом FIDIC означає особу, призначену замовником в якості інженера, який виконує обов'язки, передбачені контрактом. Штат його співробітників включає кваліфікованих інженерів та інших професіоналів, що володіють достатньою компетенцією для виконання цих обов'язків.

Замовник значну частину своїх функцій в частині контролю за будівництвом та фінансового контролю зобов'язаний доручити виконати інженеру. Зокрема, інженер самостійно видає акт приймання робіт на підставі підготовлених та наданих йому підрядником звітів про хід виконання робіт. Після прийняття робіт інженер самостійно видає проміжний платіжний сертифікат чи остаточний платіжний сертифікат на підставі підготовленого та наданого йому підрядником фінансового звіту чи остаточного фінансового звіту. Інженер передає замовнику для оплати лише ті суми, які він вважає підлягають виплаті підряднику. З огляду на викладене, замовник не має відношення щодо підтвердження виконаних підрядником об'ємів робіт та підтвердження сум

для виплат, підпису відповідних документів, пов'язаних з цими діями. Замовник повинен прийняти роботи лише після того як вони завершені відповідно до контракту або після видачі інженером акту приймання робіт.

Однак, при самостійному статусі інженера за основним будівельним договором, саме замовник несе відповідальність перед підрядником за дії чи бездіяльність останнього. У контракті FIDIC інженер не є стороною контракту, але вважається найважливішою фігурою, який діє професійно задля організації процесу виконання контракту, тому саме на замовникові лежить відповідальність у виборі належного, кваліфікованого та досвідченого інженера. В свою чергу, інженер несе відповідальність лише перед замовником у межах окремої консультаційної угоди, укладеної з ним, та отримує винагороду за виконання своїх завдань.

І такий підхід є зрозумілим та виправданим. Нагадаємо, що саме на прохання міжнародних банків у 60-х роках минулого століття, FIDIC розробив першу проформу, де визначено особливу роль окремої особи, яка не була би стороною контракту (ані замовником, ані підрядником), але була би професіоналом у потрібній сфері, контролювала би процес будівництва з технічної точки зору, а також надавала банкам достатньої інформації, яка би дозволяла оцінювати всебічні ризики під час реалізації проекту.

Але чи мають відповідно до нормативно-правових актів України залучені сторонні компанії, у тому числі міжнародні, які здійснюють роботи з технічного нагляду, статус незалежного інженера аналогічно контракту FIDIC?

Підставою для початку будівництва є укладений договір (ст.640 ЦК України), який набрав чинності (ст.631 ЦК України) [20]. Досі в Україні будівництво здійснюється за Загальними умовами укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668.

Замовник має *право* з метою здійснення контролю та нагляду за будівництвом і прийняття від свого імені відповідних рішень укласти договір про надання такого виду послуг із спеціалізованою організацією або спеціалістом (ст.881 ЦК України).

Основними обов'язками замовника є прийняття виконаних підрядником робіт, оплата коштів, за виконання підрядником роботи (ст.882 ЦК України, ст.318 ГК України [21]) та здійснення технічного нагляду за відповідністю якості

виконаних робіт (Закон України "Про архітектурну діяльність" [22], Порядок здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 р. № 903 [23]).

Технічний нагляд забезпечується замовником та здійснюється особами, які мають кваліфікаційний сертифікат (ст.11 Закону України "Про архітектурну діяльність").

Замовник має право "делегувати в установленому законодавством порядку повноваження щодо здійснення технічного нагляду і контролю третій особі, зокрема спеціалізованій організації (консультаційній, проєктній, інжиніринговій тощо) або спеціалісту, які мають відповідні дозвільні документи, з визначенням у договорі підряду їх повноважень. Делегування замовником своїх повноважень не звільняє його від відповідальності перед підрядником за невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань, а також не позбавляє права здійснювати контроль за ходом, якістю, вартістю та обсягами виконання робіт" (п.28 Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668) [24].

Враховуючи такий підхід, акти приймання виконаних будівельних робіт (форми КБ-2в) і довідки про вартість виконаних робіт та витрат (форми КБ-3) готуються й підписуються підрядником, та передаються замовнику, за примірними формами документів, затверджених ДСТУ Б Д 1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва". Інженером (інспектором технічного нагляду) лише перевіряється та візується (погоджується) кількість та якість виконаних робіт у звітному періоді.

На відміну від контракту FIDIC за договором підряду на капітальне будівництво в частині приймання та оплати виконаних робіт саме замовник відіграє головну роль.

Таким чином інженер у контракті FIDIC виступає в якості агента Замовника та надає послугу інженерного нагляду, що кореспондує агентському договору, передбаченому статтею 297 ГК України, де одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок.

А інженер-консультант (інженер технічного нагляду) згідно чинного законодавства України виступає лише *представником замовника* та

діє за договором доручення, виконуючи частину обов'язків замовника, що кореспондує договору доручення, передбаченого статтею 1000 ЦК України, де одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки довірителя.

Аналіз законодавства в сфері регулювання містобудівної діяльності та практики його застосування свідчить про незабезпеченість абсолютно незалежного статусу інженера-консультанта, а тому його незалежність викликає багато суперечок.

Контракти FIDIC мають інший порядок здавання-приймання робіт та усунення недоліків, який також сприяє забезпеченню контролю якості.

Відповідно до статті 10 контракту FIDIC замовник приймає роботи лише після того, як вони завершені відповідно до контракту або після видачі інженером акту приймання робіт (Taking-Over Certificate). У акті приймання робіт зазначається дата завершення робіт у відповідності до контракту, після якої у замовника виникає право на експлуатацію об'єкта будівництва або його частини, а у підрядника – на отримання 50 % від загальної суми утримання, яка перебуває на рахунку замовника, отримана з кожного проміжного платіжного сертифікату протягом періоду будівництва.

З дати, зазначеної у акті приймання робіт, починається період повідомлення про дефекти (Defects Notification Period). Вказаний період встановлений для повідомлення про недоліки, виявлені в роботах або в етапі робіт (залежно від обставин), зазначений в особливих умовах (з урахуванням будь-якого продовження цього строку). Рекомендований період повідомлення про дефекти складає 18 та 24 місяці.

Протягом періоду повідомлення про дефекти підрядник за власний рахунок і на його ризик зобов'язаний, окрім іншого, виконати всі роботи, необхідні для виправлення недоліків або усунення пошкоджень, які може вимагати замовник (або особа від його імені), в межах періоду повідомлення про дефекти і які сталися з вини підрядника. Зокрема, всі роботи чи недоліки, якщо необхідність в їх проведенні виникла у зв'язку з: а) будь-яким проєктом, за який несе відповідальність підрядник; б) невідповідністю обладнання, матеріалів або якості робіт умовам контракту або в) невиконанням підрядником будь-якого зі своїх інших зобов'язань.

Як раз друга половина суми утримання є одним із способів забезпечення зобов'язань підрядника в частині усунення недоліків та спонукають підрядника до якісного виконання робіт. Адже у разі неякісного виконання робіт замовник може усунути недоліки самостійно за кошти суми утримання або навіть продовжити термін повідомлення про дефекти.

Після сплину терміну повідомлення про недоліки, їх усунення, які сталися з вини підрядника, корегування ціни контракту (за наявності підстав у зв'язку з можливими витратами під час усунення дефектів та пошкоджень), інженером видається повідомлення про виконання зобов'язань (Performance Certificate).

Підрядник не вважається таким, що виконав свої зобов'язання за контрактом, поки останньому не видано інженером повідомлення про виконання зобов'язань із зазначенням дати, на яку підрядник завершив виконання своїх зобов'язань. Повідомлення про виконання зобов'язань, і тільки воно, являє собою остаточне приймання робіт та підтвердження остаточного виконання підрядником своїх зобов'язань. По суті повідомлення про виконання контракту прирівнюється згідно законодавства України до акта готовності об'єкта до експлуатації або сертифіката готовності об'єкта до експлуатації (ст.39 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності").

Впродовж 56 днів після отримання повідомлення про виконання контракту підрядник зобов'язаний представити інженеру проєкт остаточного платіжного сертифікату (Final Payment Certificate) та повідомлення про остаточне виконання зобов'язань по контракту (Final Statement). Вказані документи засвідчують, що всі недоліки (явні, неявні, скриті тощо) усунуті, проведенні коригування ціни контракту та всі претензії врегульовано. На цьому етапі договірні відносини та відповідальність за договором завершуються та починає діяти правова відповідальність. Тому у разі виявлення після припинення дії контракту інших недоліків, виникає право звернення до суду для відшкодування шкоди.

Таким чином, якість виконаних робіт регулюється положеннями контракту та полягає у наступному:

1) актом приймання підтверджується закінчення робіт за об'ємом виконаних робіт, що передбачений у проєктній документації, а повідомлення про виконання зобов'язань – приймання результатів робіт за якістю (відсутність недоліків результатів робіт, досягнення експлуатаційних

показників об'єкту тощо);

2) остаточне прийняття за якістю можливе після сплину 12 або 24 місяців після початку експлуатації замовником результатів робіт або об'єкта будівництва в цілому;

3) підрядник зобов'язаний усунути за власний рахунок всі виявлені недоліки, навіть ті, які виявлені під час експлуатації замовником, у разі, якщо інженером підтверджено, що ці недоліки сталися з вини підрядника. Підрядник несе відповідальність не тільки за недоліки, які не могли бути виявлені за звичайного способу прийняття робіт та які були навмисно скриті підрядником, але за всі недоліки, які сталися з вини підрядника, виявлені навіть протягом певного часу його експлуатації, адже в період експлуатації готового об'єкту нерідко виявляються недоліки, які складно було передбачити на стадії створення будівельної документації;

4) інженер виконує свої зобов'язання протягом всього періоду повідомлення про дефекти та протягом 28 днів після видачі повідомлення про виконання зобов'язань.

На відміну від положень контрактів FIDIC за договором підряду на капітальне будівництво та законодавства України під час приймання-виконання робіт підписується один документ, а дата підписання форми КБ-2в підрядником та замовником є одночасно і датою закінчення робіт (будівництва об'єкта) і датою прийняттям їх (його) замовником (у тому числі за якістю).

Підрядник усуває недоліки, які сталися з його вини та які були виявлені під час здавання-прийняття виконаних робіт (підписання форми КБ-2в) та під час приймання комісією, яку призначає замовник (ст.882 ЦК України).

Відповідно до ст.879 ЦК України та ст.321 ГК України, за загальним підходом оплата за виконанні роботи підряднику проводиться замовником після остаточної здачі об'єкта будівництва, якщо договором не передбачено попередньої оплати виконаної роботи або окремих її етапів, за умови, що робота виконана належним чином і в погоджений строк.

За законодавством України у підрядника після підписання комісією акту готовності об'єкта до експлуатації виникає обов'язок усунути за власний рахунок усі недоліки, які сталися з його вини та виявлені під час складання актів приймання-виконання робіт під час будівництва та прийняття комісією готового об'єкту до експлуатації, та право вимагати остаточного розрахунку. А у замовника за умови, що роботи виконані належним чином, виникає право на введення

об'єкту в експлуатацію та зобов'язання сплатити підряднику зумовлену ціну договору (ч.5 ст.321 ГК України). Також підписанням акту готовності об'єкту до експлуатації припиняється надання послуг інженера технічного нагляду чи інженера-консультанта.

Після цього підрядник несе відповідальність лише за ті недоліки (дефекти), виявлені в закінченому будівництвом об'єкті, і в межах гарантійного строку експлуатації об'єкту, які не могли бути виявлені або відомі замовнику під час здавання-прийняття виконаних робіт у ході будівництва та прийняття об'єкту в експлуатацію. Гарантійний строк становить за законом 10 років, у разі якщо інший гарантійний строк не встановлений договором або законом (ст.884 ЦК України). Окрім того, вимоги замовника, що впливають з неналежної якості робіт за договором підряду на капітальне будівництво, визначається з дня прийняття роботи замовником, можуть бути пред'явлені лише в порядку відповідного судочинства і обмежуються строками позовної давності (ч.3 ст.322 ГК України).

Таким чином договір підряду на капітальне будівництво не містить чітких правил та інструкцій щодо якісного виконання робіт та забезпечення зобов'язань підрядника в частині усунення виявлених недоліків.

І це пояснюється тим, що за законодавство України діє система контролю якості будівництва. Контроль якості будівництва покладений на замовника, а тому і відповідальність за неякісне будівництво несе останній. З метою контролю якості будівництва замовник здійснює технічний нагляд або власними силами або має право делегувати цю функцію сторонній спеціалізованій організації або спеціалісту. Вказане не свідчить про підвищення якості будівництва, а лише має на меті делегування замовником функцій контролю за якістю будівництва.

Система управління якістю як найкраща практика досягнення належної якості будівництва

У контрактах FIDIC реалізована зовсім інша політика, яка заслуговує на увагу через те, що *кожна сторона в процесі будівництва повинна виконувати свої зобов'язання щодо досягнення якості у будівництві, та націлена на запровадження системи управління якістю* (міжнародний стандарт ISO 9001:2015 щодо системи управління якістю [25] у будівництві для координації та керування діяльністю організації в забезпеченні послідовного дотримання необ-

хідних стандартів якості).

Так, замовник ще на стадії закупівлі приділяє особливу увагу технічним специфікаціям, особливо специфікації з якості, яка містить детальні вимоги, що визначають якість продукту, послуги чи процесу. Вимоги до якості у формі специфікації включаються до тендерних документів і містять адміністративні та процедурні вимоги щодо забезпечення та контролю якості, випробувань та перевірок необхідних для демонстрації відповідності визначеним або зазначеним вимогам. Для підготовки специфікацій з якості замовник може залучати інженера.

Основними обов'язками підрядника в частині досягнення якості у будівництві за положеннями FIDIC є розроблення та впровадження системи управління якістю та системи перевірки відповідності відповідно до встановлених замовником критеріїв контролю якості та/або критеріям прийняття результатів будівельних робіт, забезпечення процедури для усунення недоліків, коли є невідповідність критеріям контролю якості та/або критеріям прийняття результатів будівельних робіт тощо.

Обов'язками інженера за контрактами FIDIC у цій частині є участь у процедурі забезпечення якості та здійснення моніторингу щоденних заходів з контролю якості виконання робіт підрядником, перевірка відповідності кресленням та специфікаціям контракту. Інженер також керує, координує та адмініструє всі заходи щодо забезпечення та контролю якості. Останній уповноважений проводити аудит будь-яких аспектів системи забезпечення якості підрядника. Аудит системи управління якістю підрядника (передбачає наявність плану аудиту), зразків і перевірка робіт є однією з функцій інженера – функції з технічного нагляду.

Таким чином за контрактами FIDIC *головну відповідальність за якість будівництва та забезпечення ефективного функціонування своїх систем контролю несе підрядник*, а інженер протягом усього процесу будівництва приймає участь у процедурі забезпечення якості через проведення моніторингу, аудиту та верифікації.

Разом із тим, незважаючи на те, що деякі міжнародні стандарти за системами управління якістю, які були розроблені на підставі ISO 9001, адаптовані в Україні, саме ISO 9001:2015 щодо системи управління якістю, який відповідає вищевказаним принципам та підходам політики FIDIC, дотепер не імplementовано у національні будівельні норми та стандарти України.

Оптимізація закупівлі інжинірингових послуг в контексті забезпечення якості будівництва

Для підвищення якості будівництва є впровадження відбору на основі якості для закупівлі інжинірингових послуг, у тому числі інженерних.

У зв'язку з тим, що неможливо заздалегідь визначити якісні аспекти (тобто специфікацію) інтелектуальних послуг, якими є інжинірингові послуги, використання ціни як єдиного критерію не повинно використовуватися для цих послуг. Тому відбір інженера, який надає за контрактами FIDIC професійні інжинірингові послуги, здійснюється на основі критеріїв якості, виходячи з кваліфікації, досвіду, професіоналізму та доброчесності, а не виключно ціни. Якщо найбільш економічно вигідна пропозиція (тобто якість) є важливою, то ціна у співвідношенні ціна/якість не повинна бути більше ніж 50 %. Якщо ціна вища за 50 %, то найбільш економічно вигідна пропозиція не спрацює в якості найкращої за результатами оцінки тендерних пропозицій. В ідеалі питома вага цінового критерію не має бути вищою між 20–30 % від якості [26].

Крім того, відповідно до положень Директиви Європейського Союзу № 2014/24/ЄС від 26.02.2014 року про державні/публічні закупівлі (стосується координації порядку присудження державних контрактів щодо виконання робіт, постачання товарів та надання послуг) не підлягають закупівлі через аукціон роботи та послуги, які містять ознаки інтелектуальної діяльності (пункт 35). Аукціони найкраще підходять для товарів, робіт та послуг, коли пропозиції учасників містять однакові якісні і технічні характеристики, поміж яких товари, первинна будівельна продукція, прості послуги тощо [27].

Разом із тим, однією з головних перепон для досягнення якості у будівництві є положення Закону України "Про публічні закупівлі", відповідно до яких послуги інженера-консультанта (інженера технічного нагляду) закуповуються через відкритий аукціон, де ціновий критерій відбору суб'єктів становить 70 %, що фактично змушує замовників зазначати єдиний критерій відбору – 100 % ціна.

Висновки

З огляду на викладене можна зазначити, що, незважаючи на певні законодавчі ініціативи, не повністю враховані ключові підходи найкращої світової практики в сфері регулювання відносин між учасниками інвестиційно-будівельної діяльності, зокрема FIDIC. А формальне та фрагментарне впровадження міжнародних та європейських практик може мати низку негативних

наслідків у майбутньому. Перспективним вважаємо наступне.

З метою реалізації Указу Президента України "Про деякі заходи щодо створення умов для розвитку та підвищення якості автомобільних доріг" від 19.07.2019 року № 529/2019 необхідно:

1. Розширити можливості використання міжнародно визнаних типових форм договорів (зокрема, контрактів FIDIC) для реалізації проєктів, що фінансуються за публічні кошти, шляхом внесення відповідних змін до Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 року № 668.

2. Привести у Законі України "Про публічні закупівлі" процедури закупівлі робіт та послуг, які містять ознаки інтелектуальної діяльності, у тому числі послуг інженерного нагляду, у відповідність до положень Директиви Європейського Союзу від 26.02.2014 року № 2014/24/ЄС про державні/публічні закупівлі.

3. Внести необхідні зміни до нормативно-правових актів України щодо порядку призначення, заміни, забезпечення самостійного професійного статусу інженера-консультанта в межах будівництва з використанням контрактів FIDIC.

4. Впровадити міжнародний стандарт ISO 9001:2015, який встановлює критерії системи управління якістю та є готовим рішенням, що містить план управління якістю та план із забезпечення якістю з боку всіх учасників будівництва (замовника, підрядника та інженера-консультанта) на всіх етапах життєвого циклу об'єкту будівництва.

Саме вказані першочергові законодавчі ініціативи сприятимуть застосуванню проформ FIDIC у будівництві, створенню дієвої системи управління якістю, впровадженню професійного інженерного нагляду і як результат підвищенню якості будівництва та покращенню інвестиційної привабливості країни.

Конфлікт інтересів

Авторка заявляє про відсутність конфлікту інтересів або порушення права інтелектуальної власності будь-яких третіх осіб.

Вираз вдячності

Висловлюю вдячність Президенту Асоціації Інженерів-Консультантів України – Повний член FIDIC Щигуровій Яні Петрівні та фахівцям юридичної консалтингової компанії "ІНСТАНТО" (члену та юридичному партнеру АІКУ) за надану інформацію щодо практики та особливостей застосування контрактів FIDIC в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит української економіки. Аналіз результатів економічної політики за майже 30 років, поточний рівень економічного та соціального розвитку України та можливості для зростання.
<https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf>
2. Платформа ефективного регулювання при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України.
<https://regulation.gov.ua/dialogue/budivnytstvo>
3. Леонова М. В. Україні 95 % доріг у стані, який не відповідає нормам – Укравтодор.
<https://hromadske.ua/posts/v-ukraini-95-dorih-u-stani-iakyi-ne-vidpovidaie-normam-ukravtodor>
4. Гриненко А. Бренд якості. Чи допоможе Україні нова організація контролю за якістю будівництва та ремонту доріг?
https://cfts.org.ua/blogs/brend_yakosti_chi_dopomozhe_ukrainski_nova_organizatsiya_kontrolyu_za_yakis_tyu_budivnitstva_ta_remontu_dorig_267
5. Лилов О. В. Новітні підходи до модернізації процесів організації будівництва. *Молодий вчений*. 2015. № 9 (24). Частина 1. С. 24–27.
6. Коляда Т. А., Гвоздева Н. О. Застосування контрактів FIDIC в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 671–673.
7. Хараїм І. В. Теоретичні аспекти публічного управління інжиніринговою діяльністю в будівництві із залученням інженера-консультанта. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління*. 2019. № 2. Том 30 (69). С. 101–106.
8. Lukas Klee. *International Construction Contract Law 2nd Edition*. Wiley-Blackwell, 2018. 821 p.
9. Jaeger Axel-Volkmar, Götz-Sebastian Hök. *FIDIC-A Guide for Practitioners*. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2010. 443 p.
10. Mohamed-Asem U. Abdul-Malak, Farah El Masri. Understanding the engineer's role in administering the construction contract
https://www.researchgate.net/publication/327200182_understanding_the_engineer's_role_in_administering_the_construction_contract
11. Chandana Jayalath. Demystifying the Role of Engineer under FIDIC Forms
<http://www.cmguide.org/archives/2806>
12. Про деякі заходи щодо створення умов для розвитку та підвищення якості автомобільних доріг: Указ Президента України від 19.07.2019 № 529/2019.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529/2019#Text>
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва: Закон України від 17.10.2019 № 199-IX.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199-20#Text>
14. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за правопорушення у сфері містобудування: від 24.07.2020, реєстр. № 3876-1.
https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69604
15. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
16. Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-n#Text>
17. Використання контрактів FIDIC. <https://instanto.com.ua/vykorystannya-kontraktiv-fidic>
18. *The International Application of FIDIC Contracts (a practical guide)* edited by Donalt Charrett, First published 2020 by Informa Law from Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN and by Informa Law from Routledge 711 Third Avenue, New York, NY 10017.
19. *Conditions of contract for construction for building and engineering works designed by the employer*, first edition 1999.
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
21. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
22. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 31. Ст. 246.

23. Порядок здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 № 903. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-п#Text>
24. Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668. *Офіційний вісник України*. 2005. № 31. Том 2. Ст. 1867.
25. Міжнародний стандарт ISO 9001:2015 Щодо системи управління якістю. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100373.pdf>
26. Деякі теоретичні і практичні аспекти FIDIC з питань підвищення якості в будівництві. <https://aecu.org.ua/news/tpost/d20b0a8mn1-deyak-teoretichn-praktichn-aspekti-fidic>
27. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. <https://eupublicprocurement.org.ua/category/documents>

REFERENCES

1. *Audyt ukrayinskoj ekonomiky. Analiz rezultativ ekonomichnoy polityky za mayzhe 30 rokiv, potochnyy riven ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku Ukrayiny ta mozhlyvosti dlya zrostannya* [Audit of the Ukrainian economy. Analysis of the results of economic policy for almost 30 years, the current level of economic and social development of Ukraine and opportunities for growth]. <https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf> (in Ukr.).
2. *Platforma efektyvnoho rehulyuvannya pry Ministerstvi ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrayiny* [Platform for effective regulation at the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. <https://regulation.gov.ua/dialogue/budivnytstvo> (in Ukr.).
3. Leonova, M. V. (2018). *Ukrayini 95 % dorih u stani, yakyy ne vidpovidaє normam – Ukravtodor* [In Ukraine, 95% of roads are in a state that does not meet the standards - Ukravtodor]. <https://hromadske.ua/posts/v-ukraini-95-dorih-u-stani-iyaki-ne-vidpovidaie-normam-ukravtodor> (in Ukr.).
4. Hrynenko, A. (2017). *Brend yakosti. Chy dopomozhe Ukrayini nova orhanizatsiya kontrolyu za yakistyu budivnytstva ta remontu dorih?* [Quality brand. Will the new organization of quality control of road construction and repair help Ukraine?]. <https://cfts.org.ua/blogs/brend-yakosti-chi-dopomozhe-ukrainska-nova-organizatsiya-kontrolyu-za-yakistyu-budivnytstva-ta-remontu-dorih-267> (in Ukr.).
5. Lylov, O. V. (2015). Novitni pidkhody do modernizatsiyi protsesiv orhanizatsiyi budivnytstva [The latest approaches to the modernization of construction processes]. *Molodyy vchenyy*, 9(24), CH.1, 24–27 (in Ukr.).
6. Kolyada, T. A., & Hvozdeva, N. O. (2018). Zastosuvannya kontraktiv FIDIC v Ukrayini: stan, problemy, perspektyvy [Application of FIDIC contracts in Ukraine: status, problems, prospects]. *Molodyy vchenyy*, 2(54), 671–673 (in Ukr.).
7. Kharayim, I. V. (2019). Teoretychni aspekty publichnoho upravlinnya inzhnirynhovoyu diyalnistyu v budivnytstvi iz zaluchennyam inzhenera-konsultanta [Theoretical aspects of public management of engineering activities in construction with the involvement of a consulting engineer]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: derzhavne upravlinnya*, 2, Tom 30(69), 101–106 (in Ukr.).
8. Klee, L. (2018). *International Construction Contract Law 2nd Edition*. Wiley-Blackwell, 821 p.
9. Jaeger Axel-Volkmar, Götz-Sebastian Hök. (2010). *FIDIC-A Guide for Practitioners*. Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 443 p.
10. Mohamed-Asem U. Abdul-Malak, Farah El Masri. Understanding the engineer's role in administering the construction contract https://www.researchgate.net/publication/327200182_understanding_the_engineer's_role_in_administering_the_construction_contract
11. Chandana Jayalath. Demystifying the Role of Engineer under FIDIC Forms <http://www.cmguide.org/archives/2806>
12. *Pro deyaki zakhody shchodo stvorennya umov dlya rozvytku ta pidvyshchennya yakosti avtomobilnykh dorih* [About some measures to create conditions for the development and improvement of the quality of road]. Ukaz Prezidenta Ukrayiny (19.07.2019 No. 529/2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529/2019#Text> (in Ukr.).
13. *Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo udoskonalennya poryadku nadannya administratyvnykh posluh u sferi budivnytstva ta stvorennya Yedynoyi derzhavnoyi elektronnoyi systemy u sferi budivnytstva* [On amendments to some legislative acts of Ukraine to improve the procedure for providing administrative services in the field of construction and the creation of a Unified State Electronic System in the field of construction]. Zakon Ukrayiny (17.10.2019 No. 199–9). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199-20#Text> (in Ukr.).

14. *Proyekt Zakonu pro vnesennya zmin do Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny ta Kodeksu Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya shchodo posylennya vidpovidalnosti za pravoporushennya u sferi mistobuduvannya* [Draft Law on Amendments to the Criminal Code of Ukraine and the Code of Ukraine on Administrative Offenses to Strengthen Liability for Offenses in the Sphere of Urban Development]. (24.07.2020 No. 3876-1). https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69604 (in Ukr.).
15. *Pro rehulyuvannya mistobudivnoyi diyalnosti* [About regulation of town-planning activity]. Zakon Ukrayiny (17.02.2011 No. 3038-6). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (in Ukr.).
16. *Pro zatverdzhennya Zahalnykh umov ukladennya ta vykonannya dohovoriv pidryadu v kapitalnomu budivnytstvi* [About the statement of the General conditions of the conclusion and performance of contracts in capital construction]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (01.08.2005 No. 668). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-n#Text> (in Ukr.).
17. *Vykorystannya kontraktiv FIDIC* [Use of FIDIC contracts]. <https://instanto.com.ua/vykorystannya-kontraktiv-fidic> (in Ukr.).
18. The International Application of FIDIC Contracts (a practical guide) edited by Donalt Charrett, First published 2020 by Informa Law from Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN and by Informa Law from Routledge 711 Third Avenue, New York, NY 10017.
19. Conditions of contract for construction for building and engineering works designed by the employer, first edition 1999.
20. Tsyvilnyy kodeks Ukrayiny [The Civil Code of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (16.01.2003 No. 435-4). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (40-44), 356 (in Ukr.).
21. Hospodarskyy kodeks Ukrayiny [Economic Code of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (16.01.2003 No. 436-4). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (18, 19-20, 21-22), 144 (in Ukr.).
22. *Pro arkhitekturnu diyalnist* [About architectural activity]. Zakon Ukrayiny (20.05.1999 No. 687-14). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (31), 246 (in Ukr.).
23. *Poryadok zdiysnennya tekhnichnoho nahlyadu pid chas budivnytstva obyekta arkhitektury* [The procedure for technical supervision during the construction of an architectural object]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (11.07.2007 No. 903). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-n#Text> (in Ukr.).
24. *Pro zatverdzhennya Zahalnykh umov ukladennya ta vykonannya dohovoriv pidryadu v kapitalnomu budivnytstvi* [About the statement of the General conditions of the conclusion and performance of contracts in capital construction]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (01.08.2005 No. 668). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*, (31), Tom 2, 1867 (in Ukr.).
25. *Mizhnarodnyy standart ISO 9001:2015 shchodo systemy upravlinnya yakisty* [International standard ISO 9001: 2015 for quality management system]. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100373.pdf> (in Ukr.).
26. *Deyaki teoretychni i praktychni aspekty FIDIC z pytan pidvyshchennya yakosti v budivnytstvi* [Some theoretical and practical aspects of FIDIC on quality improvement in construction]. <https://aecu.org.ua/news/tpost/d20b0a8mn1-deyak-teoretichn-praktichn-aspekti-fidic> (in Ukr.).
27. *Zbirnyk dyrektyv YES z pytan derzhavnykh zakupivel* [Collection of EU directives on public procurement]. <https://eupublicprocurement.org.ua/category/documents> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:

Форум права: 64 pp. 24-35 (5).

Related identifiers:

10.5281/zenodo.4300610

http://forumprava.pp.ua/files/024-035-2020-5-FP-Sukhostavets_5.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2020_5_5.pdf
License (for files):

Creative Commons Attribution 4.0 International

Received: 04.11.2020

Accepted: 23.11.2020

Published: 24.11.2020

Cite as:

 Sukhostavets, I. V. (2020). Правове регулювання забезпечення контролю якості будівництва за договорами підяду: міжнародні норми та українські реалії. *Форум Права*, 64(5), 24-35.

<http://doi.org/10.5281/zenodo.4300610>

 Sukhostavets, I. V. (2020). Pravove rehulyuvannya zabezpechennya kontrolyu yakosti budivnytstva za dohovoramy pidryadu: mizhnarodni normy ta ukrayinski realiyyi [Legal and Regulatory Framework of Quality Management in Construction: International Norms and Ukrainian Realities]. *Forum Prava*, 64(5), 24-35. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4300610>